İLHAN BERK 100 YAŞINDA ŞİİR HER YERDEDİR

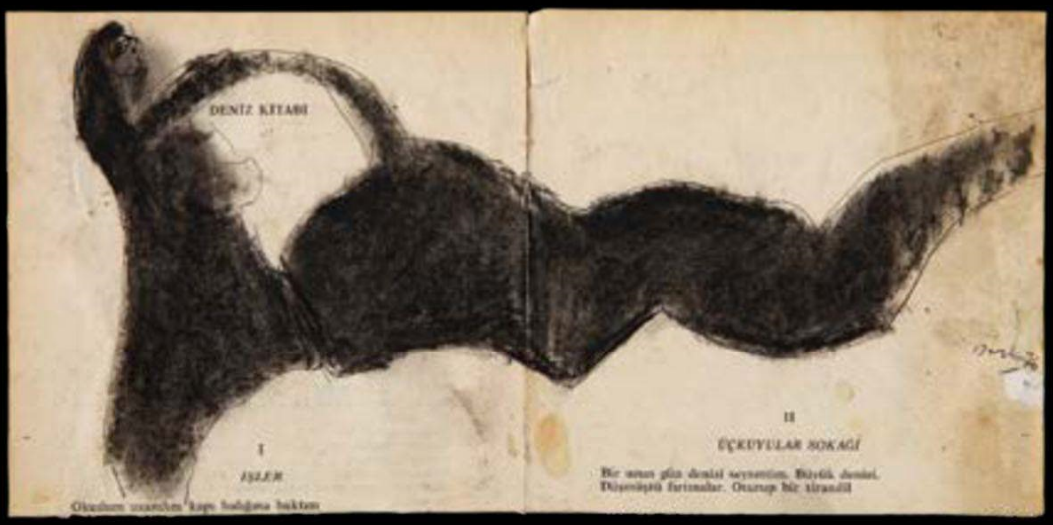

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK 100. DOĞUM GÜNÜ NEDENİYLE ŞİİRLERİ KADAR RESİMLERİ, ÇEVİRİLERİ VE DERLEMELERİYLE DE TANINAN İLHAN BERK ÜZERİNE BİR SERGİ DÜZENLEDİ. KÜRATÖRLÜĞÜNÜ DR. NECMİ SÖNMEZ'İN ÜSTLENDİĞİ "ŞİİR HER YERDEDİR – İLHAN BERK 100 YAŞINDA" SERGİSİNİN TASARIMINI YEŞİM DEMİR GERÇEKLEŞTİRDİ.

YAZI: VEYSEL UĞURLU

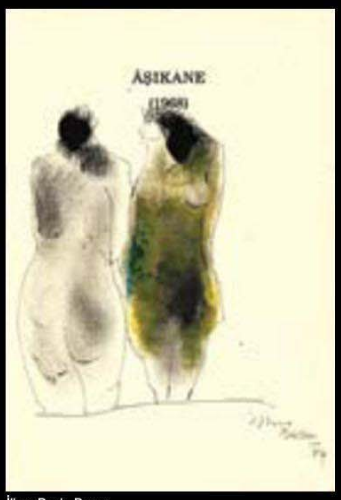

İlhan Berk, Desen,
1984, 19.5x13 cm, Çini Mürekkebi

İlhan Berk sergisi, 20 Ocak 2019 tarihine kadar Yapı Kredi Kültür Sanat'ın Beyoğlu'nda bulunan binasında edebiyat ve resim meraklılarını bekliyor.

Yaşamını çalışmaya, durmaksızın üretmeye adamış bir entelektüel olan İlhan Berk, farklı alanlarda ürün vererek kendisine değişik etkinlik alanları kurguladı. Şiir, düzyazı, çeviri, resim, mektup başta olmak üzere yaratı dünyasını geliştirdi.

Kalp coşkusuyla şekillendirdiği şiir serüvenini birbiri üzerine kurgulanmış şiir kitaplarıyla geliştirirken, kendisini adeta kendi küllerinden yeniden doğuran değişimlere girmekten hiç çekinmedi. Şiir kitapları, sözcükler, şekiller, formlarla, çizgiler ve yazılarla oluşturulmuş şaşırtıcı zaman geçitleri gibidir. Her kitabında şiirlerinin güzelliği kadar yaptığı bu farklı tasarımlarla okuyucusunu şaşırtarak zeka pırıltıları içerisinde haz almalarını sağlar.

"Şiir Her Yerdedir - İlhan Berk 100 Yaşında" sergisi, İlhan Berk'in farklı alanlardaki üretim sürecine odaklanmış altı ana bölümden oluşuyor: "Omurga/25 Şiir Kitabı", "Evren/Resimler", "Yörünge/ Kitaplık", "Kılavuz/Defterler", "Kabuk/ Eşyalar" ve "Harfler/Formlandırma Çabaları".

Sergi şairin 25 şiir kitabı çerçevesinde onun sanat ve hayat çizgisindeki değişim noktalarını ele alıyor. Berk'in daha önce sergilenmemiş olan resim ve desenlerinin yanı sıra 1955'lerden itibaren el yazısıyla tuttuğu defterlerinin yer alacağı sunumda, bu 25 kitap üzerine yeni yazı kaleme alan günümüzün önde gelen şair ve yazarlarının güncel görüşleri de yer alıyor.

Serginin en önemli parçalarından biri de, İlhan Berk'in vefatına kadar kullandığı kitaplığı. Şairin dünyaya açılan penceresi olarak da yorumlanabilecek olan bu kitaplık, Berk'in bıraktığı biçimde ailesi tarafından korunduktan sonra ilk kez bir sergide orijinal haliyle gösterilecek. İzleyiciler tarafından interaktif olarak incelenebilecek olan İlhan Berk kitaplığı, içinde birçok sürprizi barındırıyor.

İlhan Berk, Desen,
1981, 19.5x13. cm,
Çini Mürekkebi

İKİNCİ YENİ'NİN ÖNCÜSÜ İLHAN BERK

İlhan Berk (1918-2008), Necatigil'in deyimiyle "şiirimizin uç beyi", Memet Fuat'a göre ise "dokunduğu şiir"... 1918'de Manisa'da doğdu. İlk şiirleri Manisa Halkevi dergisi, Uyanış, Varlık, Çığır gibi dergilerde çıktı. 1944 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Destansı yönünün ağır bastığı, adeta bir Türk Walt Whitman'ı olarak adlandırıldığı dönemde İstanbul (1947), Günaydın Yeryüzü (1952), Türkiye Şarkısı (1953) ve Köroğlu'nu (1955) yayımladı.

1953 yılına kadar çıkardığı kitaplarla gerçekçi bir şair görüntüsü veriyordu. 1953'te Yenilik dergisinde yayımladığı "Saint-Antoine'ın Güvercinleri", ileride İkinci Yeni adını alacak şiir akımının habercisi oldu. Bu özellik daha sonraları gelişerek sürdü ve İlhan Berk'in özgün tutumu durumuna geldi. Giderek İkinci Yeni şiirinin öncüsü ve en güçlü savunucusu olarak anılmaya başladı. Şiirlerinde cinsellik ve tarih ana temalar olarak belirdi. Çeşitli nesneleri, kent, sokak gibi olguları ayrıntılı bir "kimlik kartı" somutluğu taşıyan bir biçimde şiirleştirdi. Düzyazı şiirlerden aforizmalara; harfleri, nesneleri ve semtleri sevmeye dek genişleyen çok kollu bir şiir ırmağıdır İlhan Berk.

1950'lerin başından itibaren düzenli olarak desen çizmeye başlayan Berk'in ilk kişisel resim sergisi 1976'da açıldı. Yazmayı başından itibaren cehennem, desen çizmeyi ve renklerle uğraşmayı ise en büyük mutluluk kaynağı olarak gördüğü için tüm yazın çalışmalarına resimlerini de ekleyerek sürdürdü.

BAŞLICA YAPITLARI

ŞİİR:

Eşik (1947-1975), İstanbul (1947), Günaydın Yeryüzü (1952), Türkiye Şarkısı (1953), Köroğlu (1995), Galile Denizi (1958), Çivi Yazısı (1960), Otağ (1961), Mısırkalyoniğne (1962), Âşıkane (1968), Şenlikname (1972), Taşbaskısı (1975); Aşk Tahtı (1976-1982), Atlas (1976), Kül (1978) ve Deniz Eskisi/ Şiirin Gizli Tarihi (1982); Akşama Doğru (1984-1996), Delta ve Çocuk (1984), Güzel Irmak (1998), Dün Dağlarda Dolaştım Evde Yoktum (1993), Avluya Düşen Gölge (1996). Ayrıca Kuşların Doğum Gününde Olacağım (2005), Ev (1997), Çok Yaşasın Sayılar (1998), Şeyler Kitabı (2002)

DENEME / GÜNLÜK / OTOBİYOGRAFİ:

Uzun Bir Adam (1982, genişletilmiş baskı 2005), Şifalı Otlar Kitabı (1982, 2004), El Yazılarına Vuruyor Güneş (1983, genişletilmiş baskı 1992), Şairin Toprağı (1992), İnferno (1994, genişletilmiş baskı 2004), Kanatlı At (1994), Logos (1996), Poetika (1997), Kült Kitap (1998)

ÇEVİRİ / ANTOLOJİ:

Başlangıcından Bugüne Beyit Mısra Antolojisi (1960, 2. baskı 2004), Fransız Şiiri Antolojisi (2001), Seçme Kantolar-Ezra Pound: (1969), Seçme Şiirler - Arthur Rimbaud (1962), Asılı Eros (1996), Güldeste-Başlangıçtan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi (2004)

YABANCI DİLLERE ÇEVRİLMİŞ YAPITLARI:

Estambul / İstanbul, Madrid, 1988; Histoire Secrète de la Poésie / Şiirin Gizli Tarihi, Paris: Arfuyen 1991; Poemas / Şiirler, Madrid, 1992; Rio Hermoso / Güzel Irmak, Madrid, 1995; Selected Poems / Seçme Şiirler, Londra, 2006, Mar de Galilea / Galile Denizi, 2006, Madrid; Selected Poems / Seçme Şiirler, United Kingdom, 2007